

A kínai jelenlét Magyarországon

Matura Tamás

**National Endowment
for Democracy**

Supporting freedom around the world

Összefoglaló

- Az alábbi műhelytanulmány összefoglalja a nemzetközi ChinfluenCE projekt keretében lefolytatott nagyszabású **médiadiskurzus vizsgálat** eredményeit, amelynek során Csehország, Magyarország és Szlovákia Kínával kapcsolatos közbeszédét vizsgáltuk **több mint 7700 híradás alapján** a 2010 és 2017 közötti időszakban.

- Mindhárom érintett országra jellemző, hogy a Kínával kapcsolatos **információkat döntően politikusok és újságírók közvetítik** a közvélemény irányába, míg a szakértők és elemzők jóval szerényebb szerepet játszanak e téren, az üzleti élet képviselői pedig jórészt láthatatlanok.

- Magyarországon a Kínával kapcsolatos médiadiskurzust befolyásolja az adott médium politikai beállítottsága, a kormányhoz közelinek gondolt hírforrások pozitívabb, az ellenzékieknek vélték pedig negatívabb képet festenek a Népköztársaságról.

- **A közbeszéd szinte csakis kizárólag a gazdasági, kereskedelmi és üzleti ügyekre koncentrál**, míg az értékek és elvek – szemben a csehországi helyzettel – alig jelennek meg a hírekben.

Ajánlások

- Fejleszteni kellene a magyar politikai- és gazdasági elit, illetve a szélesebb közvélemény Kínával kapcsolatos gondolkodását, hiszen jelenleg gyakran egyoldalú vagy leegyszerűsítő üzenetek terjednek a témában, miközben Peking növekvő globális szerepvállalása jelentős hatással lesz Magyarországra és térségére is.

- A vizsgált országokban **fontos lenne a Kínával kapcsolatos kutatások és szakértelem támogatása nemzeti és regionális szinten is**, hiszen jelenleg Peking rendelkezik azokkal az eszközökkel, amelyeken keresztül átlátja térségünket, míg a közép-európai országok nem építettek ki ilyeneket.

- Előremutató lenne **a Kínával, illetve a magyar kormányzattal kapcsolatos vélemények határozott szétválasztása** a hazai közbeszédben a kiegyensúlyozottabb értékelések érdekében.

Bevezető: a kutatás célja és módszertana

A 21. század második évtizedében a közép- és kelet-európai (KKE) régió több államában is politikai átrendeződés következett be, amely nem csupán egy másik politikai oldal felé fordulást, hanem a liberális demokráciákba vetett hit megrendülését, a nyugati társadalmi és gazdasági rendszerekkel és az Európai Unióval kapcsolatos szkepticizmus elterjedését is magával hozta. Ezzel szoros összefüggésben megnőtt az olyan országok befolyása a régióban, amelyek alig pár évvel korábban még a legkevésbé kedveltek közé tartoztak a KKE régióban, így elsősorban Oroszország és részben Kína jelenléte erősödött meg. Ennek forrása részben a gazdasági együttműködéstől remélt előnyök, részben pedig a politikai alternatívák kiaknázásának igénye a térség egyes vezető politikusai részéről. A régióban felmerült gazdasági majd politikai igények találkoztak Peking szándékaival, illetve a Kínában is tapasztalható hatalmi központosítás teremtette új körülményekkel, hiszen Xi Jinping hatalomra kerülésével az ország végleg feladta korábbi, visszahúzó külsőpolitikai stratégiáját. Az új selyemút projekthez és az Európai Unióval szembeni határozottabb kínai fellépéshez jól illeszkedett a KKE országok nyitottsága Peking irányában, amelyek a korábbi évtizedek gyakran harcos antikommunista attitűdjét elhagyva kifejezetten proaktív együttműködések kezdtek Kínával a 16+1 kezdeményezés¹ keretében.

Annak érdekében, hogy jobban megértsük a Kínával kapcsolatos közbeszéd elmúlt években bekövetkezett változásait a cseh Külügyi Egyesület (AMO) nemzetközi együttműködést hozott létre a budapesti székhelyű Közép-európai Ázsia Kutató Központtal (CEECAAS) és a pozsonyi Ázsia Tanulmányok Intézettel (IAS) a ChinfluenCE² projekt keretében. Első lépésként a kutatási program az AMO által kidolgozott módszertannak megfelelően médiaelemzést végzett, több mint 7700, a legnépszerűbb országos médiumokban 2010 és 2017 júniusa között megjelent, kínai gazdasággal és politikával kapcsolatos cikket feldolgozva az érintett három országban. A vizsgálat kiterjedt a nyomtatott (napi- és hetilapok) illetve az elektronikus sajtóra is (rádió és televízió, illetve online híroldalak). Magyarországon közel 4000 cikk feldolgozása segítségével egy hatalmas adatbázist sikerült felépíteni, amelyben az egyes cikkek hozzáállása (a hírfogyasztót pozitív vagy negatív irányba befolyásolni próbáló, illetve semleges kategóriák), a legfontosabb témák (gazdaság, emberi jogok, világpolitika etc.) és a véleményformálóként megszólaló személyek is szerepelnek. Általában elmondható, hogy mindhárom vizsgált országban nőtt a Kínával foglalkozó cikkek száma, viszont a tárgyalt témák terén jelentős eltérések mutatkoztak. Emellett további célja volt a kutatásnak a Kínával kapcsolatos közbeszédet formáló megszólalók (politikuskok, újságírók, szakértők etc.) körének és hozzáállásának (ismét pozitív, negatív, semleges) felmérése.³

A mindhárom országban felépített adatbázis alapján lehetőség nyílt az eredmények kvalitatív és kvantitatív összehasonlítására, amelynek magyar vonatkozású részeit alább ismertetjük.

¹ A 16+1 Kína és tizenhat KKE ország (Albánia, Bosznia és Hercegovina, Bulgária, Csehország, Észtország, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Macedónia, Magyarország, Montenegró, Románia, Szerbia, Szlovákia és Szlovénia) kormányközi együttműködése, amely ma már számtalan szakterületre és közigazgatási szintre kiterjed. Az első Kína-KKE találkozóra Budapesten került sor 2011-ben, amelyet az első, évente megrendezett miniszterelnöki csúcstalálkozó követett Varsóban 2012-ben.

² www.chinfluence.eu

³ Tekintettel a témában idézettek, megszólalók nagy számára, csak azokat vettük figyelembe véleményformálóként, akik vizsgált időszakban legalább három alkalommal megszólaltak.

Kínai jelenlét Magyarországon

Jelentős fejlődésen ment keresztül a kínai jelenlét és befolyás Magyarországon az elmúlt másfél évtizedben. Az ország uniós csatlakozását követő kezdeti időszakban az újra megerősödő kínai-magyar bilaterális kapcsolatok elsősorban a gazdasági együttműködésre koncentráltak, amelynek a jó politikai viszony adta a háttérét. A magyar kormányzatok célja leginkább a kereskedelem és a munkahelyteremtő kínai működőtőke import élénkítése volt.

A második Orbán kormány (2010-2014) is célul tűzte ki a Kínai Népköztársasághoz (KNK), azaz a világ második legnagyobb gazdaságához fűződő üzleti kapcsolatok megerősítését, azonban **az Unió és Budapest közötti viszony megromlásával párhuzamosan egy új, politikai elem is szerepet kapott.** A magyar kormány számos olyan politikai gesztust tett Peking irányába – gyakran éppen az Unióval szembe szegülve – amely arra utal, hogy a miniszterelnök politikai tőkét kovácsolna Peking esetleges támogatásából az EU-val szemben. A 2010-2011-ben az európai és magyar gazdasági válságra adott válaszként bejelentett ún. Keleti Nyitás politikát Orbán egy meglepően pragmatikus külpolitikai fordulattal alapozta meg, amikor még pártelnökként Pekingbe utazott és hivatalos pártközi kapcsolatokat hozott létre a Fidesz és a Kínai Kommunista Párt között 2009-ben. Ezt követően már miniszterelnökként több látogatást is tett Kínába 2010, 2014, 2015 és végül 2017 folyamán, amikor a két kormányzat átfogó stratégiai partnerségi megállapodást kötött. Talán ennél is fontosabb, hogy **az elmúlt években a magyar miniszterelnök számos alkalommal úgy hivatkozott a Kínai Népköztársaságra, mint a nyugati, „spekulációra alapozott” gazdasági berendezkedés alternatívája, illetve a „munka alapú társadalom” jó példája.** Mindennek megfelelően a magyar kormány az elmúlt években több olyan politikai szívességet is tett Pekingnek, amely az EU és a nyugati nagy tagállamok nemtetszését váltotta ki, dacára annak, hogy **szemmel látható gazdasági előnyöket mindez nem hozott Magyarországnak számára.**⁴

Hazánk kiemelkedően magas kínai működőtőke állományt tud felmutatni a közép- és kelet-európai régióban, amelynek összege 2015 végén körülbelül 3 milliárd dollárt tett ki. Ugyanakkor az évente Magyarországra érkező kínai tőke összege 2010 óta drámaian lecsökkent a kormány próbálkozásainak ellenére is.⁵ Hasonlóképpen elmondható, hogy a kiváló magyar-kínai politikai kapcsolatok és a 16+1 együttműködés nem járult hozzá jelentősen a Kínába irányuló magyar export növekedéséhez, hiszen a régióban számos ország könnyelhetett el a hazainál gyorsabban növekedő kiviteli számokat. Sőt, a korábbi évek magyar teljesítményével összehasonlítva is csalódást keltőek a számok, hiszen míg a 2005 és 2010 között a növekedés éves átlaga 28 százalék volt és ezzel közel négyszeresére nőtt a magyar kivitel Kína felé, addig 2010 és 2016 között már csak átlagosan évi 7 százalékos növekedést sikerült elérni. Mindez követi az általános európai trendet, hiszen az EU-15 hasonló adatai 20, illetve 4 százalék voltak.⁶

A magyarországi kínai jelenlét további szereplői még az országban élő több tízezres kínai közösség, a Bank of China regionális központja, illetve a kínai-magyar kéttannyelvű iskola Budapesten.

Miközben a magyar belpolitikát mély törésvonalak szabdalják, **a kínai-magyar kapcsolatok kivételezett helyzetben vannak, hiszen az ellenzéki pártok szinte egyöntetűen hallgatólagosan támogatják a Pekinghez fűződő viszony javítását.** Ennek megfelelően a politikai színtéren alig-alig kérdőjeleződik meg Kína

⁴ Tamas Matura, "Hungary and China: Hopes and reality," in Mapping Europe-China Relations – A Bottom-Up Approach, eds. M. Huotari; M. Otero-Iglesias; J. Seaman; A. Ekman (Berlin: European Think Tank Network on China, 2015), 41-45.

⁵ Tamas Matura, "Chinese Investment in Hungary: Few Results but Great Expectations," in Chinese Investment in Europe – A Country-Level Approach, eds. J. Seaman; M. Huotari; M. Otero-Iglesias (Paris: European Think Tank Network on China, 2017), 75-80.

⁶ Saját számítások az UNCTAD Stat adatai alapján.

fontossága, és az **olyan érzékeny témák sem merülnek fel, mint az emberi jogok vagy Tibet kérdése**. A régióban is egyedülálló jelenség lehet, hogy a magyar ellenék prominensei gyakorlatilag meg sem említették Kínát nyilvános megszólalásaikban a vizsgált időszak folyamán. Elmondható, hogy néhány más országgal ellentétben, hazánkban nem váltott ki politikai vagy társadalmi aggodalmat a növekvő kínai jelenlét.

A véleményformálók

A Kínával kapcsolatos magyarországi véleményformálók listája meglepően rövid Csehországhoz vagy Szlovákiához képest. **Kevesebb, mint hetven ember szólalt meg az ügyben összesen legalább három alkalommal**, és közülük is csupán tizennégy évente legalább két alkalommal a vizsgált médiumokban 2010 és 2017 között. A közel négyezer feldolgozott híradásban 764 megszólalás található, azaz a cikkek legfeljebb 20 százaléka tartalmazott idézetet valamely véleményformálótól (illetve még annyi sem, ha figyelembe vesszük, hogy egy híradásban több forrás is szerepelhetett). Így a közvéleményt egy maroknyi hazai véleményformáló befolyásolja Kína kapcsán, akik többnyire vagy politikusok vagy újságírók, de nem éppen Kína szakértők.

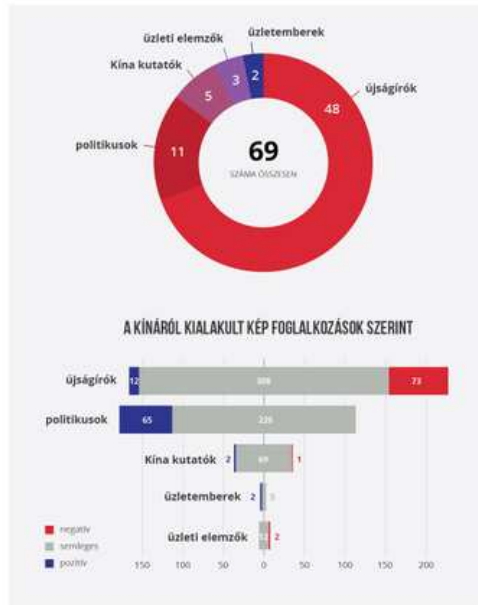

Graf 1: A véleményformálók álláspontja kína kapcsán

CHINFLUENCE

A VÉLEMÉNYFORMÁLÓK ÁLLÁSPONTJA KÍNA KAPCSÁN

NÉV / Foglalkozás / munkáltató / idézetek száma

- Fellegi Tamás / politikus, FIDESZ / 20
- Ballai Vince / újságíró, Origo.hu / 16
- Kovács Réka / újságíró, Szabad Föld / 13
- Király Farkas / újságíró, Szabad Föld / 9
- Előd Fruzsina / újságíró, Index.hu / 9
- Németh Dávid / üzleti elemző, K&H Bank / 8
- Szunomár Ágnes / Kína kutató, Hungarian Academy of Sciences / 7
- Jenei Miklós / újságíró, Index.hu / 7
- Jankovics Soma / újságíró, Origo.hu / 6
- Rogán Antal / politikus, FIDESZ / 5
- Fazekas Sándor / politikus, FIDESZ / 4
- Duronelly Péter / üzleti elemző, Aegon / 4
- Szalay Ferenc / politikus, FIDESZ / 4
- Magyar Péter / újságíró, Index.hu / 4
- Szabó M. István / újságíró, HVG / 4
- Tóth Andrea / újságíró, HVG / 4
- Valló László / újságíró, Szabad Föld / 4
- Demjén Sándor / újságíró, TriGránit / 3
- Gyula Budai / politikus, FIDESZ / 3
- Kusai Sándor / Kína kutató, Pázmány Catholic University / 3
- Csarnó Élla / újságíró, Index.hu / 3
- Facsinay Kinga / újságíró, Magyar Nemzet / 3
- Háasz János / újságíró, Index.hu / 3
- Halmos Máté / újságíró, Index.hu / 3
- Hölch Gábor / újságíró, HVG / 3
- Wijes Kinga / újságíró, Szabad Föld / 3
- Majláth Roland / újságíró, Magyar Nemzet / 3
- Ujlaki Ágnes / újságíró, Szabad Föld / 3
- Eszterhal Viktor / Kína kutató, PÁGEÓ / 2

A politikusok szerepe a témában kissé ellentmondásos, hiszen alig tizenegyen szerepelnek a véleményformálók hetven fős listáján, mégis e csoport számát az összes megszólalás 38 százalékaival a leggyakrabban idéztek a híradásokban. Szijjártó Péter külügyminiszter (aki egyben a kínai-magyar kapcsolatokért felelős kormánybiztos is egyben) és Orbán Viktor miniszterelnök áll a lista legelején, az első és második helyen, akiket érthető okokból messze a legtöbbször idéztek Kína kapcsán. Mind a miniszterelnök, mind a külügyminiszter érintett a Belgrád-Budapest vasút felújítása kapcsán, így ez ügyben is gyakran nyilatkoznak.⁷ Két további kormányzati politikus áll a hetedik és tizedik helyen Fellegi Tamás (korábbi nemzeti fejlesztési miniszter) és Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter személyében. Matolcsy György jegybankelnök (illetve korábbi nemzetgazdasági miniszter) is gyakori megszólaló Kína ügyében, és személyesen is érdeklődik az ország iránt, többször járt Kínában és 2018-ban vendégül látja a Kína-KKE Központi Bankok Elnöki Találkozóját Budapesten.⁸ Mindeközben Rogán Antallt, a Miniszterelnöki Kabinetirodát vezető minisztert alig öt alkalommal idézték a vizsgált médiumok Kínával összefüggésben, dacára annak, hogy vezető szerepet vállalt az elsősorban kínaiak által vásárolt magyar letelepedési államkötvény program létrehozásában.⁹

A kutatás egyik legmeglepőbb eredménye volt az a felismerés, hogy **az ellenzéki politikusok részéről gyakorlatilag nem találtunk megszólalást Kína ügyében** a vizsgált médiumokban és időszakban, így egyikük sem szerepel a közel hetven véleményformáló között. Politikusi oldalról csakis a kormánypárt tagjai nyilatkoztak, így e csoport fogalmazta meg a legkedvezőbb üzeneteket, hiszen nyilatkozataik 22 százaléka kifejezetten pozitív volt, 88 százaléka semleges, miközben egyetlen egy negatív véleményt sem fogalmaztak meg. Ez egybevág azzal a fenti feltevéssel, hogy a **hazai politikai pártok (és a közvélemény) köreiben Kína nem okoz aggodalmat, és a többség egyetért a kétoldalú kapcsolatok további fejlesztésével.** Mindez hozzájárulhat ahhoz, hogy Magyarországon nem alakult ki Kínával kapcsolatos komoly közbeszéd vagy vita.

A másik érdekesség az újságírók feltűnően nagy, kétharmados aránya a véleményformálók között, akik közül az első tízben négyen is szerepelnek.¹⁰ Ők egyben a legkritikusabb csoport is, írásaik 19 százaléka kifejezetten negatív, míg alig 3 százaléka volt pozitív. Az is feltűnő, hogy **a kormányközelinek mondott médiumok és munkatársaik (MTVA, origo.hu, TV2) általában kevésbé kritikusak Kína kapcsán, mint a többi forrás (HVG, hvg.hu, RTL Klub, index.hu)**

Mindemellett **a Kína szakértők meglepően kis, alig négy fős csoportot képviselnek a véleményformálók listáján,** és csupán a megszólalások 9 százalékát tudhatják magukénak, miközben a legkiegyensúlyozottabb véleményt fogalmazzák meg Kína kapcsán. A szakértők relatív mellőzöttsége aggodalomra adhat okot, bár beleillik a napjainkban világszerte terjedő, „poszt-igazság” (post-truth) korszakba.

Legalább ennyire **feltűnő az üzletemberek és üzleti elemzők nagyon alacsony száma a véleményformálók között.** E két csoport összesen is csupán a megszólalások 3 százalékaért felel, ami éles ellentétben áll azzal, hogy a hírek legnagyobb része éppen a kínai gazdasággal és a kétoldalú üzleti kapcsolatokkal foglalkozott a vizsgált időszakban. Egy lehetséges, de nehezen bizonyítható magyarázat lehet, hogy a magyar üzleti életben elterjedt gyakorlatnak megfelelően a

⁷ Eszter Zalan, “Hungary-Serbia railway launched at China summit”, EU Observer, 2017 november 29., <https://euobserver.com/eu-china/140068>.

⁸ “The Budapest Guidelines for Cooperation between China and Central and Eastern European Countries”, Ministry of Foreign Affairs of the People’s Republic of China, letöltve: 2018. március 21., http://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjdt_665385/2649_665393/t1514534.shtml.

⁹ Boldizsár Nagy, “In Whose Interest? – Shadows over the Hungarian Residency Bond Program”, Transparency International, letöltve: 2018. március 21., https://transparency.hu/wp-content/uploads/2017/01/In-Whose-Interest_Shadows-over-the-Hungarian-Residency-Bond-Program.pdf.

¹⁰ Az újságírók esetén a névvel jegyzett cikkeik számát vettük alapul mint „megszólalásokat”.

szereplők nem szeretnék a nagyközönség és a kormányzat tudomására juttatni sikereiket.¹¹

A véleményformálók egy részével online kérdőívet töltöttünk ki, amely ugyan nem reprezentatív, mégis érdekes eredményeket hozott. Bár döntő többségük véleménye szerint Magyarország számára Kína fontos partner és jó kapcsolatokat ápol a két ország, ugyanakkor hasonló arányban gondolják, hogy hazánknak sem érdekei, sem értékei nem esnek egybe a Peking által követett iránnyal. Hasonlóképpen a többség nem látja a politikai kapcsolatok javulásának hatását a magyar-kínai gazdasági kapcsolatok fejlődésére, pedig abban egyetértenek, hogy Magyarországnak fontos lenne a kínai tőke bevonása az országba, és részvételünk az Új Selyemút projektben szintén pozitív visszhangot váltott ki. A válaszadók közel kétharmada szerint Kína sem politikai, sem gazdasági, sem biztonsági téren nem jelent fenyegetést hazánk számára. A kutatás általános megállapításaival összhangban a válaszadók 72 százaléka a gazdasági együttműködést emelte ki a kétoldalú kapcsolatok legfontosabb elemeként, míg a „Keleti Nyitás” megítélése során a külpolitikai mozgástér növelését ítélték a legfontosabb kormányzati célkitűzésnek (amelyet szorosan követnek a gazdasági érdekek). Szintén egybevág a kutatás többi eredményével, hogy a válaszadók kétharmada szerint Magyarország vagy nem képes, vagy nem akar javítani a kínai emberi jogi helyzeten, és a téma egyáltalán nem fontos a kétoldalú kapcsolatokban, illetve, hogy általában a kínai ügyek nem képezik részét a hazai közbeszédnek. A magyar-kínai kapcsolatokat hátráltató tényezők között toronymagasan vezet a válaszadók szerint a megfelelő stratégia hiánya és a nem megfelelő diplomáciai képességek (pl.: szakemberek hiánya)

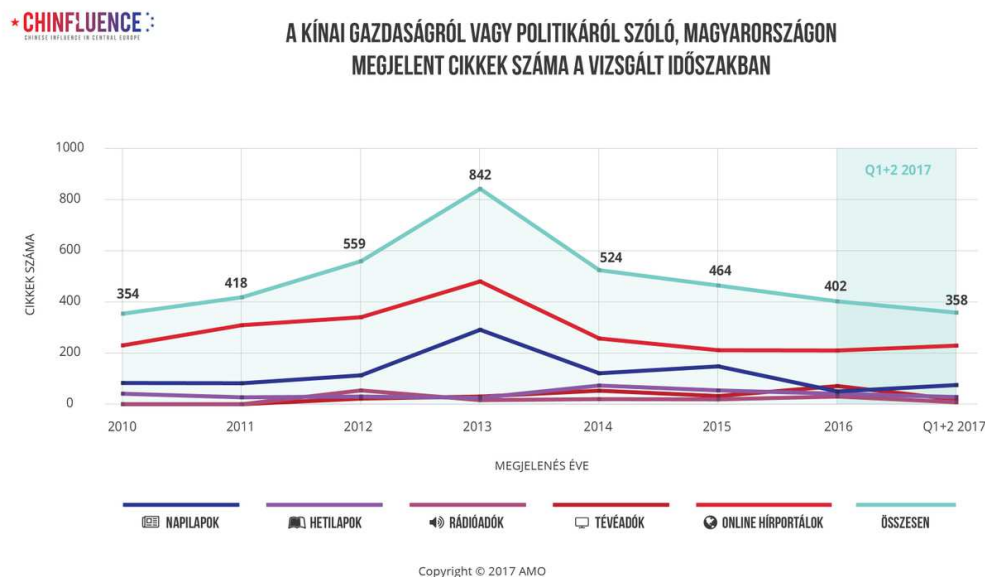
Kína a magyar médiában

A kutatás során közel 4000, a legnépszerűbb hazai, országos elérésű médiumban 2010 és 2017 júniusa között megjelent cikket, híradást vizsgáltunk meg. Az egyik első megfigyelés szerint a **Kínával kapcsolatos hírek évenkénti száma aránylag stabilan alakult a vizsgált időszakban**, de azért két külön időszakot különböztethetünk meg. Az első szakaszban folyamatosan növekedett a cikkek száma 2010-től 2013-ig (a kínai Országos Népi Gyűlés évéig), majd ezt követően fokozatos visszaesés következett be. Mindez könnyen magyarázható a kínai-magyar kapcsolatokban tapasztalt kezdeti lelkesedéssel és felfokozott várakozásokkal, majd később az elmaradó beruházások okozta csalódottsággal.

¹¹ Dorottya Sallai (Egerszegi) and Gerhard Schnyder, “The Transformation of Post-Socialist Capitalism – From Developmental State to Clan State?”, Greenwich Paper in Political Economy, No. GPERC57 (2018 január 12.). Elérhető: <https://ssrn.com/abstract=3100775> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3100775>

Graf 2: A kínai gazdaságról vagy politikáról szóló, Magyarországon megjelent cikkek száma a vizsgált időszakban

Mindemellett az eredmények alátámasztják azt a kezdeti feltételezést, hogy **a Kínával kapcsolatos cikkek hangulatát, nézőpontját jelentősen meghatározza az adott médium vagy szerző magyar belpolitikával kapcsolatos álláspontja. Emellett az is megfigyelhető, hogy a hazai médiadiskurzus erősen pragmatikus volt, vagy másképpen szólva értékmentes volt az elmúlt években.** A vizsgált híradások legnagyobb része a kínai gazdaságra (1500 cikk) és Peking világpolitikai szerepére (1100 cikk), illetve a kínai-magyar befektetési és kereskedelmi kapcsolatokra (700 cikk) fókuszált, miközben a politikailag érzékeny, értékalapú témák, mint például a cenzúra (alig 200 cikk), Tibet (100 cikk) és az ujjur kisebbség (50 cikk) alig kerültek említésre. Mindez éles ellentétben áll a csehországi közbeszéddel, ahol éppen ezek az átpolitizált, értékalapú témák kapták a legnagyobb figyelmet és képezték a Kínával kapcsolatos kritikák alapját.

Graf 3: A leggyakrabban felmerült témák a kínai gazdasággal és politikával kapcsolatban a vizsgált magyarországi médiumokban (2010-6/2017)

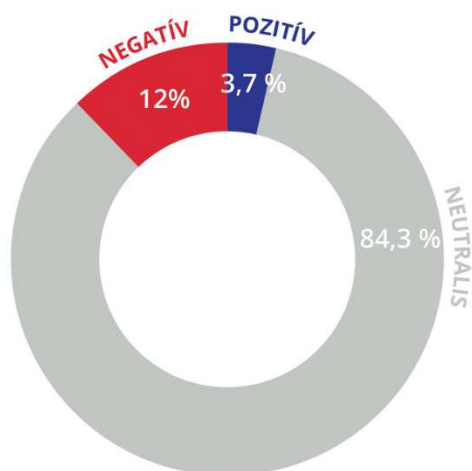

A legbefolyásosabb források közül is kiemelkedik az online hírportálok szűk köre, amelyek az összes megjelent híradás több mint felét publikálták a kérdéses időszakban. Ezen belül is a hvg.hu, az index.hu és az origo.hu (sorrendben 32%, 14% és 11% arányban) voltak a legaktívabbak a kínai témában. Ugyanakkor mélyebbre ásva az adatokban kiderül, hogy a valóság ennél kicsit bonyolultabb, hiszen **az összes híradás 52 százalékának valódi forrása a hivatalos magyar állami hírügynökség, az MTI volt.** Azaz, az összes többi médium által önállóan előállított híradások aránya nem érte el az 50 százalékot. Nem meglepő módon ez a jelenség hatással volt arra, hogy a magyarországi híradások meglehetősen (érték)semleges képet festettek Kínáról a vizsgált időszakban, hiszen az MTI által megjelentett hírek 87 százalékát neutrálisnak tekinthetjük. Az összes médium által publikált hírek alig 4,8 százaléka volt pozitív, 9,4 százaléka negatív, míg 85,8 százaléka semleges hangot ütött meg 2010 és 2017 között. Az MTI hatásától megtisztítva az adatokat már csak **a hírek 3,7 százaléka volt pozitív, míg a negatív hangú cikkek aránya 12 százalékra ugrott.**

Graf 4: A Kínáról kialakult kép – az összes vizsgált, magyarországi médiumban az MTI kivételével

A KÍNÁRÓL KIALAKULT KÉP – AZ ÖSSZES VIZSGÁLT, MAGYARORSZÁGI MÉDIUMBAN AZ MTI KIVÉTELÉVEL

★ CHINFLUENCE
CHINESE INFLUENCE IN CENTRAL EUROPE

Copyright © 2017 AMO

A korábban említetteknek megfelelően, amikor az egyes médiumokat külön-külön vizsgáljuk, markánsan kirajzolódnak a belpolitikai törésvonalak és azok hatása a Kínáról festett képre. A kormányközelinek mondott médiumok (MTVA, TV2, origo.hu) híradásai Kínáról jelentősen pozitívabb üzeneteket közvetítenek, míg az ellenzékieknek vagy függetlennek elkönyvelt hírforrások (Magyar Nemzet, index.hu, HVG, hvg.hu, RTL Klub) jóval több negatív hangvételű hírt közöltek. Igaz, mindkét csoport tevékenységét leginkább a semleges hírek dominálták Kína kapcsán. Mindeközben az is kimutatható, hogy **a negatív híradások aránya (és ezáltal a Kínára fókuszáló közbeszéd megosztottsága, polaritása) folyamatosan növekedett 2010 és 2017 között.** Míg 2010-ben 6 százaléknyi negatív hír állt szemben 5 százaléknyi pozitívval, addig 2017-re már 15 százalékra nőtt a kedvezőtlen hangú cikkek száma szemben a továbbra is 5 százalékot kitevő pozitív hírekkel. A fordulópontot a 2013-as év jelentette, nem csupán a cikkek számát,

hanem hangvételét tekintve is, hiszen 2012-ben még 4 százaléknyi pozitív és 3 százaléknyi negatív hír jelent meg Kínáról, 2013-ban pedig már 12 százalékra nőtt a „rossz” hírek aránya szemben az 5 százaléknyi „jó” hírrel.

Következtetések és javaslatok

Összefoglalva elmondható, hogy a Kínáról szóló magyar médiadiskurzus jórészt egy dimenziós, azaz szinte kizárólag a gazdasági adatokra és a kétoldalú üzleti kapcsolatok fejlődésére koncentrál. Ez a szemléletmód egyben rendkívül materialista, pragmatista is, hiszen leginkább a gazdasági-pénzügyi lehetőségek és kockázatok merülnek fel a híradásokban, miközben a politikai elvek és értékek, emberi jogok, kisebbségek vagy a demokrácia ügyeit negligálják. Ugyanakkor a belpolitika erős hatással van a Kínáról kialakított képre, mivel az egyes médiumok politikai attitűdje részben nyomot hagy a témában született cikkeken is, miközben a politikai pártokat, illetve a szélesebb közvéleményt látszólag nem érintette meg a kínai jelenlét megerősödése. Mindezek következményeképpen hazánkban nem alakult ki élénk és produktív közbeszéd Kínáról és a kétoldalú kapcsolatokról.

A közbeszéd minőségének javítása érdekében **érdemes lenne a közvélemény és a gazdasági, illetve politikai elit figyelmét mindinkább felhívni a Kína felemelkedése által megváltoztatott nemzetközi környezetre, illetve az azzal járó lehetőségekre és kihívásokra.** Bár a magyar újságírók egy maroknyi csoportja kiváló és átfogó jellegű elemző cikkeket is írt a témában az elmúlt években, a híradások túlnyomó többsége továbbra is rövid, felszínes és leegyszerűsítő jellegű. Emellett jótékony hatással lenne az is, ha a belpolitikai vitákat sikerülne elhatárolni Kína általános megítélésétől, így elkerülve az olyan eseteket, amikor a magyar kormány kritikája egyben Kínát is rossz színben tünteti fel.

Fontos lenne továbbá a hazai modern kínai gazdaságra és politikára fókuszáló kutatások finanszírozási és intézményi kereteinek megerősítése, amelyek értő módon elemeznék a kétoldalú kapcsolatokat és monitoroznák Peking magyarországi és térségbeli tevékenységét. Éles kontraszt mutatkozik Magyarország Kína melletti elkötelezettsége és az ezt támogatni hivatott háttértudás hiánya között. Hazánk és európai partnereink érdekében állna olyan regionális együttműködések és kommunikációs csatornák kialakítása, amelyeken keresztül a témában érintett politikai szereplők, újságírók és kutatók megoszthatnák tapasztalataikat, információikat, és képesek lehetnének egy közép-európai szintű stratégia kialakítására. Peking létrehozta e célt szolgáló saját intézményeit, amelyeken keresztül képet formál a 16+1 országok és Európa viszonyairól, így nekünk is ki kellene alakítani hasonló képességeket.

AMO

A prágai székhelyű Külügyi Egyesület (AMO) egy 1997-ben alapított non-profit szervezet, amelynek célja a külkapcsolatokat érintő pro-aktív kutatások, a pártatlan elemzések, a nyílt párbeszéd és oktatás elősegítése. Az egyik vezető cseh külpolitikai tudásközpontként nem kötődik egyetlen politikai párthoz vagy ideológiához sem.

+420 224 813 460

www.amo.cz

info@amo.cz

Žitná 608/27, 110 00 Praha 1

www.facebook.com/AMO.cz

www.twitter.com/amo_cz

www.linkedin.com/company/amocz

www.youtube.com/AMOCz

CEECAS

A Közép-európai Ázsia Kutató Központot (www.ceecas.org) magyar és közép-európai illetve ázsiai kutatók hozták létre a két térség közötti párbeszéd és a közös kutatási lehetőségek előmozdítása érdekében. A kezdeményezés célja a kommunikáció és a kooperációs csatornák kialakítása, amely a pártatlan és értő elemzések megszületését szolgálja.

Matura Tamás

Matura Tamás a Közép-európai Ázsia Kutató Központ alapítója és a Budapesti Corvinus Egyetem oktatója.

A műhelytanulmány a nemzetközi „Promoting Understanding and Awareness of Chinese Influence in Central Europe” (ChinfluenCE) projekt keretében született meg, együttműködésben a cseh Külügyi Egyesülettel (AMO) és a szlovák Ázsia Tanulmányok Intézetével (IAS). A projektet a National Endowment for Democracy (NED) támogatta.